

Veriora valla eelarvestrateegia 2013- 2016

§ 1. Sissejuhatus

(1) Eelarvestrateegia on kohaliku omavalitsuse üksuse arengukavast tulenev finantsplaan nelja eelseisva eelarveaasta kohta. Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse kohaselt koostatakse valla eelarvestrateegia arengukavas sätestatud eesmärkide saavutamiseks ja kavandatavate tegevuste finantseerimise planeerimiseks. Eelarvestrateegias esitatakse informatsioon arengukava eesmärkide täitmiseks kavandatavate olulisemate tegevuste maksumuse kohta. Volikogu määrab arengukavaga valla prioriteetsed tegevussuunad ja eelarvestrateegiaga finantsprojektsiooni. Eelarvestrateegia koostamisel ja menetlemisel lähtutakse kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse §-st 37.

(2) Strateegias esitatakse eelarvepoliitilised põhimõtted, majandusolukorra analüüs ja majandusarengu prognoos, sealhulgas põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude prognoos, investeerimistegevuse eelarveosa olulisemad tegevused ja investeeringud koos kogumaksumuse prognoosi ja võimalike finantseerimisallikatega, eeldatav finantseerimistegevuse maht ning likviidsete varade muutus.

Valla eelarvestrateegia koostamise lähtealusteks on majandusprognoosid ja valla arengukava.

§ 2. Ülevaade majanduskeskkonnast

(1) Eesti majanduse taastumine kriisist on toimunud 6 kvartalit järjest ning üha kiirenevas tempos. Majanduslanguse põhi jäi 2009 aasta III kvartalis. 2010 aasta majanduskasvuks kujunes 3,1%. Kogu 2010. aasta jooksul majanduskasv kiirenes ning ulatus 2011.a. esimesel poolel 8,5 %-ni. Sellele vaatamata jäi SKP tase 2007.aasta tipuga võrreldes ca 10% madalamaks. Viimastel kuudel on maailmamajanduse kasvuväljavaated halvenenud ja globaalsed riskid suurenenud.

(2) Majanduse peamiseks kasvumootoriks 2011. aastal jäi eksport, mis tõi kaasa majanduse kindlustunde paranemise ning järk-järgulise sisenõudluse taastumise. 2012. aastal prognoosib rahandusministeerium majanduskasvuks 3%, kuna oodata on nii ekspordi kui sisenõudluse kasvutempode aeglustumist. 2013. aastal peaks majandus kasvama 3,3%, mõjutatuna ekspordi kasvu kiirenemisest. Järgnevatel aastatel kasvab majandus keskmiselt 3,5% aastas, lisaks ekspordile toetab neil aastail SKP kasvu sisenõudluse stabiilne suurenemine.

(3) Jooksevkonto ülejääk ulatub 2011. aastal 3,3%ni ning püsib positiivne ka lähiaastatel. Kaubandusbilansi mõningane halvenemine on seotud kasvavate investeerimismahtudega.

(4) Sisenõudluse taastumine on aasta alguses olnud kiirem kui kevadprognoosis oodatud. 2010. aasta kevadest on elanike tarbimiskulutuste kasv ületanud sissetulekute kasvu, mis tuleneb kõrgel püsivast kindlustundest. See on võimaldanud kiiret tarbimise kasvu vaatamata hinnatõusule. Eratarbimise kasvuks ootab rahandusministeerium 2011. aastal 4,5%, mis järgnevatel aastatel alaneb.

(5) Investeeringute aastakasv taastus 2010. aasta lõpus, kuid nende tase on endiselt väga madal. (2011. aasta I kvartalis 58% kriisieelsest tipust). Kodumajapidamiste eluasemeinvesteeringute langus on peatunud. 2011. ja 2012. aastal panustab investeeringute kasvu jõuliselt avalik sektor, kuid pärast seda võib ELi struktuurivahendite kasutamise ajutise vähenemise tõttu investeeringute kasv aeglustuda. Investeeringute osakaal SKPs tõuseb 2011. aasta 21%lt prognoosiperioodi lõpuks 25%le, jäädes kriisieelsele 35%le oluliselt alla.

(6) Tarbijahinnad tõusevad 2012. aastal 4,9% ja 2013. aastal 3,1 %. 2013. aasta alguses aset leidva elektrituru täieliku avanemise tõttu tarbijahindade tõus ajutiselt kiireneb. Prognoosiperioodi lõpus tarbijahindade tõus aeglustub, kuid jääb kõrgemaks eurotsooniga võrreldes sissetulekute ja hinnatasemetega jätkuva ühtlustumise tõttu.

(7) Majandusaktiivsuse suurenemine on kaasa toonud tööjõunõudluse märgatava kasvu, kus majanduse kasvutempo kiirenedes ja töömahtude suurenedes on ettevõtetele tekkinud vajadus lisatööjõu järele. 2012. aastal ulatub hõive kasv 1%-ni. Tööjõunõudluse suurenedes alaneb töötuse määr 2012. aastal 11,2%-ni. Prognoosiperioodi lõpuks alaneb tööpuuduse määr 7,6%-ni.

(8) Töökoormuse suurenemisest ning ettevõtete finantsseisu paranemisest tulenev keskmine kuupalga kasv ulatub 2012.aastal 5,0%-ni ja prognoosiperioodi lõpuks kiireneb 5,5%-ni. Reaalpalk kasvab 2,2% ning 2015.aastaks ulatub kasv 2,7%-ni. Tööviljakuse reaalkasv ulatub prognoosiperioodi lõpuks 2,7%-ni.

(9) 2012. aasta maksukoormuseks kujuneb 32,4%. Edasistel aastatel maksukoormus alaneb. Prognoositav majanduskasvu struktuur on muutunud ekspordikesksemaks, mis on maksulaekumistele vähem positiivset mõju omav, kui näiteks eelkõige tarbimisest tulenev majanduskasv.

(10) Eesti lähiaastate eelarvepoliitika on rõhuasetus seatud investeeringutele ja sotsiaalkulude ning kaitsekulude kasvule. Investeeringutemahu kasvu tingib edukas saastekvootide müük, säästes sellega vahendeid jooksvateks kuludeks. Sotsiaalkulude kasvu üheks põhjuseks on riigipoolsete maksete osaline taastumine kohustuslikku kogumispensionifondi. Kaitsekulude kasv on tingitud eelarvepoliitilisest soovist viia kaitsekulude tase 2%-ni SKPst.

§ 3. Tulubaasi prognoos

3.1. Tulumaks

(1) Tulumaks on omavalituse põhiline tuluallikas. 2012 aastal on tulumaksu osa põhitegevuse kogutulust 38,5 %. Tulumaksu osatähtsus aastatel 2012-2016 suureneb ja on 2016 aastal 45,5 % kogutulust.

(2) Tulumaksu prognoosimine põhineb kolme eelduse prognoosimisel – maksumaksjate arvu muutus, sissetulekute suuruse muutus ning tulumaksu laekumise ja sisstulekute suhe (riigi poolt omavalitsustele eraldatud tulumaksumäär). Maksumaksjate arvu muutus on prognoositud Eesti keskmise tööga hõivatud isikute arvu muutuse alusel, mille kohaselt

maksumaksjate arv tõuseb 2016. aastaks 548 -le, mis on 23 maksumaksjat rohkem kui 2012 aastal ja eeldab hõivatus suurenemist 4,8% võrreldes 2012 aastaga. Hõivatus suureneb nii töötuse vähenemise kui uute tööleasujate arvu suurenemisega. Sissetulekute suurenemiseks on prognoositud vaadeldaval perioodil 3,5 kuni 5,2% aastas ja kuusissetulek moodustab 2016. aastal inimese kohta 790 eurot, mis on 134 eurot suurem 2012. aasta kuusissetulekust.

Tulumaksu laekumise andmed (eurodes)

	2003	2004	2005	2006	2007
Maksumaksjate arv	483	491	453	493	515
Maksumaksjate arvu muutus		1,6%	-7,7	8,8%	4,5%
Väljamaksed füüsilistele isikutele	1773457	1948577	2091882	2619822	3453359
Sissetulek inimese kohta kuus	306	330	384	443	558
Sissetuleku kasv		7,8%	16,4%	15,4%	25,9%
Sissetuleku kasv Eestis kokku	11,5%	9,4%	8,4%	10,8%	16,5%
				306322	404530
Tulumaksu laekumine					32%
Tulumaksu laekumise kasv					
	2008	2009	2010	2011	2012
Maksumaksjate arv	525	492	449	508	525
Maksumaksjate arvu muutus	1,9 %	-6,3%	-8,7%	13,1%%	3,3%
Väljamaksed füüsilistele isikutele	3716437	3197413	3794640	4082457	4136042
Sissetulek inimese kohta kuus	589	541	704	669	656
Sissetuleku kasv	5,5%	-9,1%	30,1%	-9,5%	-9,8%
Sissetuleku kasv Eestis kokku	20,5%	13,9%	-5,0%	0,9%	3,5%
Tulumaksu laekumine	514168	443744	432816	534566	581975
Tulumaksu laekumise kasv	27,1%	-8,6%	-9,7%	23,5%	8,8%

	2013	2014	2015	2016
Maksumaksjate arv	520	512	510	508
Maksumaksjate arvu muutus	-0,99%	-0,98%	-0,99%	-0,99
Väljamaksed füüsilistele isikutele	4309755	4508004	4733404	4979541
Sissetulek inimese kohta kuus	683	714	750	790
Sissetuleku kasv	4,2%	4,6%	5,0%	5,2%
Sissetuleku kasv Eestis kokku	4,2%	4,6%	5,0%	5,2%
Tulumaksu laekumine	602525	623875	646075	669175
Tulumaksu laekumise kasv	3,5%	3,5%	3,5%	3,6%

3.2. Tasandusfond

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Tasandusfond	272 827	233 858	233 858	233 858	233 858	233 858

(1) Tasandusfond on riigilt saadav toetus omavalitsuste tulude tasandamiseks. Tasandusfondi prognoosimisel on lähtutud 2012.a riigieelarvega kinnitatud tasandusfondi arvutamise mudelist. Tasandusfondi arvutamise valem võtab arvesse arvestuslikud tulud ja arvestuslikud kulud ning tulude puudujäägi vabariigi keskmisest tasemest kompenseerib koefitsiendiga 0,9. Tasandusfondi suuruseks on prognoositud 2016 aastaks 233 858 eurot, mis on sama suur kui 2012.a tasandusfond.

3.3. Toetusfond

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Toetusfondi jaotus:						
Hariduskulude toetus	219 729	205 561	204 561	204 561	200 360	198 250
Sotsiaalteenuste osutamise teenus	5 166	4 547	4 550	4 550	4 550	4 550
Toimetulekutoetus	10 711	11 911	12 000	12 000	12 000	12 000
Sündide ja surmade registreerimine	35	34	34	34	34	34
Tasandus-ja toetusfondi eraldised kokku	508 468	455 911	455 003	455 003	450 802	448 692

(1) Toetusfondi moodustavad riigi poolt eraldatavad vahendid hariduskuludeks, toimetulekutoetuseks ja sotsiaalteenuste osutamiseks. Kõige suurem toetusfondi osa on toetus hariduskuludeks. See toetus on ette nähtud õpetajate ja koolijuhtide palkadeks (kogu haridustoetusest 88%), koolituseks, õppevahendite soetamiseks, investeringuks, ja koolilõuna toetuseks on kokku arvatud 12%). Haridustoetus arvutatakse mudeli järgi, milles kõige suurem osatähtsus on õpilaste arvul, aga arvesse võetakse ka klassikomplektide arvu ja muid näitajaid. Haridustoetuse suurus on 2012. aastal on 205 561, mis õpilaste arvu langedes võib pisut langeda. 2016. aastaks on prognoositud 10% langus ehk 198 250 eurot.

(2) Toimetulekutoetus on ette nähtud kehtestatud reeglite järgse toimetulekutoetuse maksmiseks. Toimetulekutoetuse suuruseks on 2013. aastaks prognoositud 12 000 eurot ning see on kogu prognoositava perioodi vältel ühesugune. Sotsiaalteenuste osutamise toetuse maht on 4 550 eurot ja see on ühesugune kogu prognoositaval perioodil.

3.4. Maamaks

(1) Maamaksu makstakse vastavalt volikogu poolt määratud maksumäärale, mis on kuni 2,5% maa maksustamishinnast. Alates 2013. aastast vabastatakse maamaksust kodualune maa. Prognoositavaks maamaksu suuruseks aastatel 2013-2016 jääb 68 275 eurot. Maamaksu osatähtsus Veriora valla eelarves on 5 %.

Muud tegevustulud

(1) Muud tegevustulud on loodusvarade kasutusõiguse tasud ja saastetasud ning riigilõivud. Muud tegevustulud on prognoositud 2012. aasta tasemel kogu prognoositavaks perioodiks mahus 2300 eurot.

3.5. Tulud kaupade ja teenuste müügist

(1) Suure osa tuludest moodustavad tulud kaupade ja teenuste müügist, (15 % kogu põhitegevuse tulust). 2012. aastaks on planeeritud seda tululiiki 184 915 eurot, 2016. aastaks 185 000 eurot. Kõige suurema osa sellest tululiigist moodustavad sotsiaalasutuste tulud 135 100 eurot, haridusteenused teistele omavalitsustele üldharidusteenuse eest, nn kooli kohamaks, mille suurus 2012 aastal on 25 845 eurot. Lasteaia kohamaks on 11 220 eurot.

Elamu- ja kommunaalasutuste tuludeks on planeeritud 12 750 eurot.

3.6. Põhitegevuse kulud

(1) Põhitegevuse kulud on prognoositud järgmistest printsiipidest lähtudes:

1.1) antavad toetused jäävad prognoositavatel aastatel samaks järgneva aastaks planeeritavate summadega võrreldes;

1.2.) personalikulu on plaanis suurendada ligi 5 % , kuna majanduskriisi aastatel vähendati eelnimetatud kululiiki ca 10 % ;

1.3.) majandamiskulusid on suurendatud tarbijahinnaindeksi tõusu tõttu ja seoses uute objektide valmimisega;

1.4.) reservfond moodustab kogu prognoositava perioodi jooksul 1,4-1,6 % sama aasta põhitegevuse tulude prognoositavast mahust.

(2) Põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude vahe on põhitegevuse tulem. Põhitegevuse tulem võib olla 0 või positiivne. Tegelikult peab põhitegevuse tulem olema siiski positiivne, sest lisaks põhitegevuse kulude katmisele on vaja teha ka investeeringuid ja tasuda võetud laene.

3.7. Investeermistegevus

(1) Kavandatud investeeringud on toodud strateegia töölehel „Investeeringuprojektid” aastate kaupa. Veergudes on näidatud rahastajad ja ridades investeeringuobjektid.